

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๙๐/๒๕๖๖

เรื่อง สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว กรณีขอให้ตรวจสอบ
การจัดทำเอกสาร “บุคคลเฝ้าระวังพิเศษ (ระดับแดง)”

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องร้องเรียนผ่านเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๑๐๑/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ว่า [redacted] ได้รับมอบอำนาจจาก [redacted] [redacted] พี่สาวของ [redacted] นักกิจกรรมผู้ถูกบังคับสูญหายในประเทศกัมพูชา เมื่อปี ๒๕๖๓ โดยผู้ร้องได้รับเรื่องราวร้องทุกข์จาก [redacted] ว่า เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๕ ได้ปรากฏเอกสารที่มีหัวข้อ “บุคคลเฝ้าระวังพิเศษ (ระดับแดง) จำนวน ๒ ราย” ระบุข้อมูลของ [redacted] และนักกิจกรรมทางการเมืองอีกคนหนึ่งโดยละเอียด ทั้งภาพถ่าย ชื่อ และที่อยู่ ซึ่งเชื่อได้ว่าเป็นเอกสารที่จัดทำโดยหน่วยงานด้านความมั่นคงสำหรับใช้เผยแพร่ไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อติดตาม สอดแนม หรือ ช่มชู้คุกคามบุคคลทั้งสอง ทั้งนี้ ผู้ร้องได้มีหนังสือไปยังผู้ถูกร้องเพื่อให้ตรวจสอบกรณีดังกล่าวแล้ว จึงขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบไปพร้อมกัน รวมถึงประสานไปยังผู้ถูกร้องเพื่อขอทราบความคืบหน้าและผลการตรวจสอบด้วย

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ หนังสือสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ลับ ที่ นร ๐๘๑๐/๑๓๕๕ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๒ หนังสือสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ที่ นร ๐๖๐๒/๔๖๕๙ ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๓ หนังสือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ตช ๐๐๑๑.๒๔/๓๔๖๒ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๔ รายงานการประชุมรับฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๕ บันทึกสรุปการให้ถ้อยคำทางโทรศัพท์ของผู้ร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๖ บันทึกสรุปการให้ถ้อยคำทางโทรศัพท์ของ [REDACTED] ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๗ รายงานข่าวของสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

๑) ความปรากฏตามความเป็นมาในข้อ ๑

๒) [REDACTED] ได้ทำกิจกรรมรณรงค์ภายใต้กรอบของกฎหมาย เพื่อเรียกร้องให้มีการเปิดเผยความจริงและคืนความยุติธรรมให้กับ [REDACTED] มาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นการยื่นจดหมายร้องเรียนต่อหน่วยงานราชการ การจัดกิจกรรม หรือการเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเด็นต่าง ๆ โดยเฉพาะการป้องกันการบังคับให้บุคคลสูญหาย แต่ยังคงไม่ปรากฏความคืบหน้าในการสืบสวนสอบสวนกรณีการหายตัวไปของ [REDACTED] ในทางกลับกัน เจ้าหน้าที่ของรัฐกลับเพ่งเล็ง และใช้กระบวนการยุติธรรมกลั่นแกล้งดำเนินคดีและคุกคาม [REDACTED] ตลอดมา

๓) เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๔ ได้ปรากฏเอกสารลักษณะคล้ายกับกรณีของ [REDACTED] ถูกเผยแพร่ไปยังสื่อต่าง ๆ โดยระบุชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ท้ายเอกสาร มีการประทับตรา “ลับที่สุด” พร้อมรายชื่อบุคคลใน “Watchlist” จำนวน ๑๘๓ คน ทั้งนี้ การจัดทำเอกสารดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกับการขึ้นบัญชีดำบุคคลที่รัฐบาลเห็นว่าเป็นฝ่ายตรงข้ามใช้ในการสอดแนม ช่มชู้ คุกคาม เพื่อจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยปราศจากการตรวจสอบจากศาล ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔) ผู้ร้อง ██████████ และได้รับมอบอำนาจจาก ██████████ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๕ ถึงผู้ถูกร้องเพื่อขอให้ดำเนินการดังนี้

๔.๑) ตรวจสอบแหล่งที่มาของเอกสาร เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐผู้จัดทำข้อมูล วัตถุประสงค์ ความหมายของการระบุว่าเป็น “บุคคลเฝ้าระวังพิเศษ (ระดับแดง)” และแนวทางการดำเนินการต่อ ██████████ รวมถึงให้ตรวจสอบว่ามีการกระจายข้อมูลไปยังหน่วยงานในสังกัดของผู้ถูกร้องแห่งอื่น ๆ ด้วยหรือไม่

๔.๒) หากตรวจสอบแล้วพบว่าผู้ถูกร้อง หรือเจ้าหน้าที่ในสังกัดของผู้ถูกร้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูล หรือได้กระทำการอย่างใด ๆ ต่อ ██████████ อันเป็นผลมาจากข้อมูลดังกล่าว ก็ขอให้ผู้ถูกร้องส่งยุติการกระทำทันที

๔.๓) ยุติการนำกระบวนการยุติธรรมมาใช้ข่มขู่ คุกคาม กลั่นแกล้ง ดำเนินคดี ██████████ ซึ่งถือเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่สมควรได้รับการคุ้มครองจากหน่วยงานของรัฐ

ภาพที่ผู้ร้องใช้กล่าวอ้างประกอบคำร้อง

๕) ผู้ร้องให้ข้อมูลเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๖ สรุปได้ว่า ภาพถ่ายเอกสารการขึ้นบัญชี ██████████ เป็นบุคคลเฝ้าระวังพิเศษ เป็นข้อมูลที่ ██████████ ได้รับแจ้งมาจาก “ผู้หวังดี” แต่ไม่สามารถเปิดเผยตัวตนของบุคคลดังกล่าวได้ และในขณะที่จัดทำรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้ ผู้ถูกร้องยังไม่ได้แจ้งผลตามที่ผู้ร้องได้มีหนังสือขอให้ตรวจสอบแหล่งที่มาของเอกสารดังกล่าว ส่วนการดำเนินคดี ██████████ ในช่วงปี ๒๕๖๔ จำนวน ๒ คดี นั้น พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง ในคดีอันมีมูลเหตุมาจากการจัดกิจกรรมเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ แล้ว คงเหลืออีก ๑ คดี อันเป็นคดีที่มีมูลเหตุมาจากการขึ้นปราศรัยในการชุมนุมเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๔ ซึ่งยังคงอยู่ในชั้นการดำเนินการของพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ นอกจากการถูกดำเนินคดีแล้ว ก็ไม่พบว่า ██████████ ถูกข่มขู่คุกคามในรูปแบบอื่นใดอีก

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้เสียหาย

[REDACTED] ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๖ สรุปได้ว่า

๑) [REDACTED] ถูกดำเนินคดีจากการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวเรียกร้องความยุติธรรมให้กับน้องชายที่ถูกบังคับสูญหายในต่างประเทศ ๒ คดี คดีแรกเป็นผลจากการเข้าร่วมการประชุมเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๔ โดยมีสถานีตำรวจนครบาลทองหล่อเป็นผู้รับผิดชอบคดี หลังจาก [REDACTED] ได้ไปติดตามผลของคดีจากสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลแขวงดุสิต ทราบว่าคดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ ซึ่งในขณะที่จัดทำรายงานฉบับนี้ยังไม่มีความเคลื่อนไหวของคดีเพิ่มเติม ส่วนคดีที่สองเป็นผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมหน้าอาคารองค์การสหประชาชาติ ถนนราชดำเนินนอก เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ คดีดังกล่าว พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี แต่ให้จ่ายค่าปรับฐานฝ่าฝืนไม่ยอมพิมพ์ลายนิ้วมือ

๒) กรณีการติดตามหรือคุกคามจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ขณะที่ตรวจสอบคำร้องนี้ ไม่ปรากฏพฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในลักษณะดังกล่าว แต่ในช่วงแรก ที่ [REDACTED] ออกมาเคลื่อนไหวด้วยการไปยื่นเรื่องร้องเรียนต่อหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ให้สืบหาผู้กระทำความผิด มักจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจตามไปถ่ายภาพในระหว่างที่ยื่นเรื่องร้องเรียน โดยนอกจากพฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปรากฏ ก็ไม่มีการติดตามหรือคุกคามใด ๆ อีก

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ตรวจสอบข้อมูลจากหน่วยงานในสังกัด ได้แก่ กองบัญชาการตำรวจนครบาล กองบัญชาการตำรวจสันติบาล และสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองแล้ว ไม่พบการจัดทำและเผยแพร่เอกสาร “บัญชีรายชื่อบุคคลเฝ้าระวังพิเศษ (ระดับแดง)” และไม่พบข้อมูลว่า [REDACTED] เป็นบุคคลที่มีหมายจับ บุคคลเฝ้าระวัง หรือเป็นบุคคลที่มีคำสั่งห้ามมิให้เดินทางออกนอกราชอาณาจักร

๒) ผู้แทนของผู้ถูกร้องให้ข้อมูลในคราวประชุมเพื่อรับฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ สรุปได้ ดังนี้

๒.๑) บุคคลเฝ้าระวังพิเศษจะมีลำดับชั้นเพียงระดับเดียว มีผู้ที่ถูกขึ้นบัญชีจำนวนไม่มาก โดยที่ผ่านมา บุคคลที่ถูกขึ้นบัญชีจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมไม่ประสงค์ดีต่อบุคคลสำคัญ อาทิ การวิ่งเข้าหาขบวนเสด็จพระราชดำเนิน การแสดงสัญลักษณ์ทางการเมืองขณะขบวนเสด็จพระราชดำเนินผ่าน วิธีปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้จะดำเนินการเป็นกรณี ๆ ไป แล้วแต่ลักษณะของการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยจะเก็บข้อมูลรายชื่อและทำสถิติไว้ทุกครั้ง การติดตามบุคคลที่อยู่ในบัญชีรายชื่อจะปฏิบัติเฉพาะเมื่ออยู่ในเส้นทางที่บุคคลสำคัญจะเดินทางผ่าน ส่วนการเผยแพร่ข้อมูลบัญชีรายชื่อจะดำเนินการในที่ประชุมเตรียมความพร้อมการดูแลความปลอดภัยของบุคคลสำคัญเท่านั้น โดยจะมีชื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นผู้รับผิดชอบติดตามบุคคลในบัญชีเฝ้าระวังกำกับไว้

๒.๒) บุคคลทั้งสองไม่ได้เป็นผู้ที่อยู่ในบัญชีรายชื่อบุคคลเฝ้าระวังพิเศษ และจากลักษณะพฤติกรรมที่ผ่านมาที่ไม่มีเหตุผลจำเป็นต้องขึ้นบัญชีไว้ เนื่องจากไม่ได้เคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นประจำ ไม่เป็นผู้มีประวัติไปรบกวนการเดินทางของบุคคลสำคัญ หรือมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงในการเคลื่อนไหว และไม่น่าจะเป็นไปได้ที่จะมีการรั่วไหลของข้อมูลของบุคคลทั้งสองไปในระบบงานข่าวของหน่วยงานตำรวจอื่น ๆ ประกอบกับข้อมูลที่ถูกเผยแพร่ตามคำร้องก็มีรูปแบบที่แตกต่างจากเอกสารบัญชีรายชื่อบุคคลเฝ้าระวังพิเศษที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดทำ ซึ่งจะมีเพียงข้อมูลรูปถ่าย ชื่อและนามสกุลเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ยังไม่สามารถตอบได้ว่าหน่วยงานใดเป็นผู้เผยแพร่และจัดเตรียมข้อมูลดังกล่าว

๒.๓) เท่าที่ทราบ หน่วยงานอื่น ๆ ที่จัดทำบัญชีบุคคลเฝ้าระวังพิเศษ คือ หน่วยงานตำรวจที่ทำหน้าที่ถวายความปลอดภัย ส่วนกรณีบุคคลที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีเพียงการบันทึกข้อมูลทั่วไปไว้ ไม่ได้จัดทำบัญชีรายชื่อเป็นการเฉพาะ

๒.๔) ผู้ถูกร้องไม่เคยสั่งการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามการใช้ชีวิตประจำวันของบุคคลเป้าหมาย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีภารกิจหลายประการ อีกทั้งจะต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร ยานพาหนะ หรืองบประมาณ ยกเว้นบุคคลนั้นมีคดีที่อยู่ระหว่างการสืบสวน แต่เมื่อบุคคลที่เป็นเป้าหมายถูกดำเนินคดีและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแล้ว ถือเป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะไม่มีการติดตามใด ๆ ยกเว้นในกรณีที่มีคำสั่งเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม กรณีที่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับชีวิตประจำวันโดยไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัดหรือไม่มีความจำเป็นสามารถแจ้งและส่งหลักฐานมายังผู้ถูกร้องได้ เนื่องจากเป็นการกระทำที่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ และหากมีมูลว่าเกิดการคุกคามขึ้นจริง จะมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้กระทำ โดยมีแนวทางในการลงโทษเบื้องต้นคือ จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีพฤติการณ์ดังกล่าวไปทำงานอื่นที่ไม่ต้องติดต่อกับประชาชนโดยตรง เช่น งานธุรการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรายนั้นสำนึกว่า สิ่งที่ทำส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ขององค์กร จากนั้นให้ผู้บังคับบัญชาที่อยู่ใกล้ชิดประเมินว่ามีการปรับปรุงตัวให้ดีขึ้นหรือไม่ และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างไร หากปรับปรุงแก้ไขความประพฤติดีขึ้นแล้ว ก็จะได้รับแต่งตั้งเข้าไปปฏิบัติหน้าที่เดิมอีกครั้ง

๒.๒.๔ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) มีหนังสือชี้แจงสรุปได้ว่า สมช. ไม่ได้เป็นผู้จัดทำเอกสารตามคำร้อง และไม่ได้สั่งการ ประสานงาน หรือร้องขอให้หน่วยงานของรัฐติดตาม สอดแนม หรือเฝ้าระวัง ██████████ หรือนักกิจกรรมทางการเมืองคนอื่น

๒) สำนักข่าวกรองแห่งชาติมีหนังสือชี้แจงสรุปได้ว่า สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ไม่ได้เป็นผู้จัดทำเอกสารตามคำร้อง และไม่มีการจัดทำระบบบัญชีบุคคลเฝ้าระวังพิเศษ (ระดับแดง) หรือดำเนินการใด ๆ ต่อนักกิจกรรมทางการเมือง

๒.๒.๕ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สืบค้นข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงดังนี้

๑) สำนักข่าว [REDACTED] ได้รายงานข่าวกรณีการเผยแพร่เอกสารการขึ้นบัญชี

[REDACTED] เป็นบุคคลเฝ้าระวังพิเศษ* (เผยแพร่ทางเว็บไซต์เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๕) โดยปรากฏข้อมูลการสัมภาษณ์ [REDACTED] ผู้บังคับการกองการต่างประเทศ ในฐานะรองโฆษกของผู้ถูกร้อง และ [REDACTED] สรุปได้ดังนี้

๑.๑) [REDACTED] ให้ข้อมูลว่า การขึ้นบัญชี “บุคคลเฝ้าระวังพิเศษ” สามารถดำเนินการโดยหลายหน่วยงาน หน่วยงานในสังกัดของผู้ถูกร้องที่มักดำเนินการในเรื่องนี้คือกองบัญชาการตำรวจสันติบาล ซึ่งทำงานด้านการข่าว แต่หน่วยงานอื่น ๆ เช่น กองบัญชาการตำรวจนครบาลก็สามารถขึ้นบัญชีบุคคลที่คาดว่าจะมีพฤติกรรม “กระทบต่อความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย” เป็นบุคคลเฝ้าระวังได้เช่นกัน สำหรับกรณีของ [REDACTED] ยังไม่สามารถยืนยันได้ว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ขอให้ขึ้นบัญชีเป็นบุคคลเฝ้าระวัง แต่พร้อมจะตรวจสอบหากได้รับคำร้อง ทั้งนี้ การขึ้นบัญชีบุคคลเฝ้าระวัง เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องประเมินว่าบุคคลนั้นมีความเสี่ยงหรือระดับที่จะต้องเฝ้าระวังในเรื่องใด ต้องระบุห้วงเวลาการขอให้เฝ้าระวังบุคคลนั้น ๆ โดยต้องมีเหตุผลความจำเป็นและระยะเวลาที่เหมาะสม หน่วยงานที่ขอให้เฝ้าระวังบุคคลอาจมีคำแนะนำในการปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่เมื่อพบเป้าหมายหรือเพียงขอให้เฝ้าระวังเท่านั้นก็ได้ การขึ้นบัญชีบุคคลเฝ้าระวังไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นกระทำความผิด บุคคลนั้นยังคงดำเนินชีวิตได้ตามปกติ อาจมีคนสนใจมากขึ้น แต่ไม่ถึงกับ “ตามเป็นเงาตามตัว” เพราะการเฝ้าระวังไม่ใช่การติดตาม เมื่อพบการเคลื่อนไหว ก็เพียงแจ้งหน่วยงานที่ร้องขอให้เฝ้าระวังทราบเท่านั้น

๑.๒) [REDACTED] ให้ข้อมูลว่า ผู้ที่ส่งข้อมูลมาให้ ได้บอกกับตนว่า ภาพที่ปรากฏเป็นภาพที่มีการนำเสนอในระหว่างการประชุมเตรียมพร้อมการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมื่อไม่นานมานี้ ทั้งนี้ การถูกขึ้นบัญชีเป็นบุคคลเฝ้าระวังทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัยและรู้สึกเหมือนถูกจำกัดสิทธิในการใช้ชีวิตและการเดินทาง จึงต้องการให้หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบชี้แจงและยกเลิกบัญชีดังกล่าว เพราะตนเป็นเพียงบุคคลธรรมดาที่ไม่ได้มีภัยคุกคามใด ๆ

๒) [REDACTED] ถูกดำเนินคดีในความผิดฐานฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๒ คดี คดีแรกเป็นผลจากการเข้าร่วมชุมนุมเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๔ โดย [REDACTED] ได้เข้าร่วมเพื่อถ่ายทอดความไม่เป็นธรรม

/ที่ตนเอง...

* จาก [REDACTED] รองโฆษก ตร. ชี้แจงกรณีขึ้นบัญชี [REDACTED] เป็นบุคคลเฝ้าระวังพิเศษ”, โดย [REDACTED] ๒๒ เมษายน ๒๕๖๕, สืบค้นจาก [https://www.\[REDACTED\]](https://www.[REDACTED]) สืบค้นเมื่อ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๖

ที่ตนเองได้รับจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่ [REDACTED] และผู้ได้รับผลกระทบจากการบังคับสูญหาย ส่วนคดีที่สองมีเหตุมาจากการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสิทธิมนุษยชนสากล เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๔^๒ รวมทั้งยังถูกดำเนินคดีในข้อหาฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงาน จากการปฏิเสธที่จะพิมพ์ลายนิ้วมือต่อหน้าพนักงานสอบสวนในคดีทั้งสองด้วย อย่างไรก็ตาม ในคดีการจัดกิจกรรมเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ พนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลแขวงดุสิตมีคำสั่งไม่ฟ้อง แต่ได้เปรียบเทียบปรับในข้อหาขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน^๓

๓) จากการประมวลข้อมูลการรายงานเหตุการณ์ของ [REDACTED] และการรายงานข่าวของ [REDACTED]^๔ พบว่า นับตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ เป็นต้นมา ได้ปรากฏกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามตรวจสอบความเคลื่อนไหวของประชาชนที่แสดงออกทางการเมือง โดยเฉพาะผู้ที่วิพากษ์วิจารณ์หรือมีความคิดเห็นแตกต่างจากรัฐบาล ด้วยการอ้างว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในรายชื่อ “เผ่าระวัง” ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อีก ๒๐ กรณี โดยพบในพื้นที่ภาคเหนือ ๕ กรณี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๖ กรณี และในกรุงเทพมหานคร ๙ กรณี

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อ [REDACTED] หรือไม่ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล ได้รับการรับรองและคุ้มครองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งเป็นหนังสือสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตาม การรับรองสิทธิและเสรีภาพดังเช่นว่านี้ย่อมก่อให้เกิดหน้าที่แก่รัฐที่จะต้องไม่เข้าไปแทรกแซงการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยไม่มีเหตุผลความจำเป็น การเข้าไปจำกัด ระวัง หรือแทรกแซงสิทธิดังกล่าวจะต้องอาศัยฐานอำนาจตามกฎหมายที่มีความชัดเจน

/และแนบนอน...

^๒ จาก [REDACTED] ผ่าน พ.ร.บ.อุ้มหาย-เร่งสอบสวน”, โดย [REDACTED] ๔ มิถุนายน ๒๕๖๕, สืบค้นจาก [https://www.\[REDACTED\]](https://www.[REDACTED]) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

^๓ จาก “อัยการแขวงแจ้ง [REDACTED] เข้าพบอัยการพิเศษ เพื่อเปรียบเทียบปรับคดีขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน”, โดย [REDACTED] ๔ ตุลาคม ๒๕๖๕, สืบค้นจาก [https://\[REDACTED\]](https://[REDACTED]) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

^๔ ค้นคว้าจากข้อมูลที่มีการเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของ [REDACTED] สืบค้นจาก [https://\[REDACTED\]](https://[REDACTED]) สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๖

^๕ จาก “ช่างภาพข่าวถูก ตร.สส.บก.น.5 คุกคามหนัก เผ่าคอนโดที่พักเกือบ 2 สัปดาห์ กัดดันนิติเอาข้อมูลของสื่อ”, โดย [REDACTED] ๑๖ เมษายน ๒๕๖๖, สืบค้นจาก [https://\[REDACTED\]](https://[REDACTED]) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๖

และแน่นอน อีกทั้งรัฐจะต้องเคารพและคุ้มครองสิทธิของประชาชนไม่ให้เกิดการกระทำที่เป็นการเลือกปฏิบัติ ต่อบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในลักษณะแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัด โดยเฉพาะการเลือกปฏิบัติที่อาศัย เหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็น อื่นใด และสถานะอื่น ๆ ด้วย

๓.๒ จากการตรวจสอบ ผู้ร้องให้ข้อมูลว่า ภาพถ่ายเอกสารการขึ้นบัญชี [REDACTED] เป็นบุคคลเผ่ากระวังพิเศษ เป็นข้อมูลที่ [REDACTED] ได้รับแจ้งมาจากบุคคลอื่น โดยเมื่อขอให้ผู้ถูกร้อง รวมถึงหน่วยงานอื่นที่อาจเกี่ยวข้องกับเอกสารดังกล่าวชี้แจง ก็ไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่สามารถ ยืนยันได้ว่าเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นโดยผู้ถูกร้องหรือหน่วยงานของรัฐหน่วยใด อีกทั้งผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดไม่ได้ติดตาม สอดส่อง หรือปฏิบัติการในรูปแบบอื่นใดในลักษณะข่มขู่หรือ คุกคาม [REDACTED] ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้ร้องและ [REDACTED] ให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่านอกจาก การถูกดำเนินคดีแล้ว ยังไม่พบว่ามี การข่มขู่คุกคามในรูปแบบอื่นใดที่อาจกระทบต่อสาระสำคัญของ การใช้สิทธิและเสรีภาพของ [REDACTED] อีก มีเพียงแต่การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ถ่ายภาพในระหว่างที่ [REDACTED] ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อหน่วยงานของรัฐในช่วงแรกของการเคลื่อนไหวทำกิจกรรมรณรงค์ ในขั้นนี้จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ต่อ [REDACTED]

๓.๓ แม้ว่าภาพถ่ายเอกสารการขึ้นบัญชี [REDACTED] เป็นบุคคลเผ่ากระวังพิเศษ ตามคำร้องนี้ ยังไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่รับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดทำขึ้น แต่หากหน่วยงานหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการดังกล่าวจริง หรือมีการกระทำในลักษณะอื่นที่เป็นการข่มขู่หรือคุกคามต่อ สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของประชาชน ไม่ว่าจะ เป็น การติดตาม เผ่ากระวัง หรือสอดส่องความเคลื่อนไหวและการใช้ชีวิตประจำวันทั้งในพื้นที่สาธารณะ พื้นที่ ส่วนตัว หรือบนสื่อสังคมออนไลน์ การเข้าไปปรากฏตัวบริเวณที่พักอาศัย สถานศึกษา สถานที่ทำงาน หรือการเข้าไปพูดคุยกับบุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลในครอบครัวโดยไม่มีเหตุผลความจำเป็นตามกฎหมาย ย่อมเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๓.๔ จากข้อเท็จจริงที่ผู้แทนของผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจได้บันทึกข้อมูล ของบุคคลที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองไว้ แม้จะไม่ถึงกับมีการจัดทำบัญชีรายชื่อเป็นการเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับกรณีฟ้องคดีการปราศรัยและสื่อมวลชนได้รายงานเหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เข้าไปติดตามตรวจสอบความเคลื่อนไหวของประชาชนที่แสดงออกทางการเมือง โดยเฉพาะผู้ที่วิพากษ์ วิจารณ์หรือมีความคิดเห็นแตกต่างจากรัฐบาล ด้วยการอ้างว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในรายชื่อ “เผ่ากระวัง” ในหลายกรณีนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อห่วงกังวลว่า การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ ตำรวจดังกล่าวจะทำให้เกิดความกังวลหรือความกลัวต่อการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของ ประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากไม่ปรากฏฐานของกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำการ ไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งไม่ปรากฏหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการกำกับหรือการปฏิบัติงานที่รัดกุมเพียงพอ

ไม่ว่าจะเป็น...

ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการกำหนดลักษณะของบุคคลที่ต้องเฝ้าระวัง หรือวิธีปฏิบัติในการติดตามความเคลื่อนไหวของบุคคลดังกล่าว กรณีจึงมีความเสี่ยงเป็นอย่างมากที่จะทำให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้รับผลกระทบจนเกินสมควร ซึ่งการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจเช่นนี้ไม่ใช่งานดำเนินการที่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม ที่โดยพื้นฐานแล้ว หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องยึดมั่นต่อหน้าที่ในการเคารพและไม่เข้าไปแทรกแซงการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยไม่เหมาะสมหรือโดยไม่มีเหตุจำเป็น

๓.๕ ในส่วนที่ ██████████ ถูกดำเนินคดีในความผิดฐานฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ อันเป็นผลมาจากการเข้าร่วมชุมนุมเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๔ ซึ่งยังคงอยู่ในชั้นการดำเนินการของพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เรียกร้องให้เปิดเผยความจริงและคืนความยุติธรรมให้กับ ██████████ และการรณรงค์ป้องกันการบังคับให้บุคคลสูญหาย ที่เป็นเหตุให้ ██████████ ถูกดำเนินคดีนั้น เป็นการกระทำที่อยู่ในขอบข่ายของการทำหน้าที่นักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งรัฐมีความรับผิดชอบที่จะต้องส่งเสริมและคุ้มครองการทำงานของบุคคลในลักษณะดังกล่าวตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญาวาด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน อีกทั้งในขณะจัดทำรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้ นายกรัฐมนตรีได้ยกเลิกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินอันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แล้วตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ โดยเมื่อคำนึงถึงความได้สัดส่วนระหว่างความจำเป็นของการดำเนินคดี กับพฤติการณ์ที่นำไปสู่การดำเนินคดี ██████████ ซึ่งไม่ใช่งานก่ออาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็นวงกว้าง แต่เป็นเพียงการเคลื่อนไหวทำกิจกรรมที่ช่วยให้สังคมเกิดความตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชน ย่อมสังเกตเห็นได้ว่า การดำเนินคดีต่อ ██████████ ต่อไปจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม นอกจากนี้ข้อเท็จจริงยังปรากฏด้วยว่า ผู้ร้องยังไม่ได้รับแจ้งผลการดำเนินการตามที่ขอให้ผู้ถูกร้องตรวจสอบแหล่งที่มาของเอกสารการขึ้นบัญชี ██████████ เป็นบุคคลเฝ้าระวังอีกด้วย ดังนั้น เพื่อให้เกิดความกระจ่างและช่วยบรรเทาความกังวลใจของ ██████████ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงเพื่อประกันความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๕๒/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๖ จึงมีมติว่า กรณีตามคำร้องยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อ ██████████ แต่ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องเพื่อดำเนินการ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ ดังนี้

๔.๑ ให้เน้นย้ำและกำชับหน่วยงานและบุคลากรในสังกัดว่า การกำหนดมาตรการหรือวิธีการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือการรักษาความปลอดภัยให้แก่บุคคลสำคัญ จะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลประกอบด้วย อีกทั้ง การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในลักษณะที่เป็นการจำกัดหรือแทรกแซงสิทธิของบุคคลที่ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจะต้องมีฐานของกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจนและจะต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ

๔.๒ ให้เน้นย้ำและกำชับหน่วยงานและบุคลากรในสังกัดว่า จะต้องไม่จัดทำบัญชีรายชื่อบุคคล หรือปฏิบัติการในลักษณะเฝ้าระวังและติดตามความเคลื่อนไหวของบุคคล เพียงเพราะเป็นผู้ที่แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกทางการเมืองที่แตกต่างจากรัฐบาล ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควร

๔.๓ ให้แจ้งผลการดำเนินการตามที่ผู้ร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๕ ขอให้ผู้ถูกร้องตรวจสอบและสืบสวนหาข้อเท็จจริง ให้ผู้ร้องทราบโดยเร็ว โดยควรชี้แจงในประเด็นต่าง ๆ ให้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นแหล่งที่มาของเอกสาร หน่วยงานที่เป็นผู้จัดทำ วัตถุประสงค์ และความหมายของการระบุว่าเป็น “บุคคลเฝ้าระวังพิเศษ (ระดับแดง)”

๔.๔ ให้กำชับพนักงานสอบสวนที่มีหน้าที่รับผิดชอบสำนวนการดำเนินคดีต่อ ██████████ ในความผิดฐานฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ อันเป็นผลมาจากการเข้าร่วมชุมนุมเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๔ ให้พิจารณาถึงความจำเป็นและความได้สัดส่วนของการดำเนินคดี เมื่อเห็นว่าการดำเนินคดีต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือก่อให้เกิดภาระแก่กระบวนการยุติธรรมทั้งระบบโดยไม่จำเป็น ก็ควรทำความเข้าใจว่าควรสั่งไม่ฟ้อง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายवलันต์ ภัยหลิกสิทธิ์

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

